

שרשיר מצוי:

ממשפחת הוא מין (שם מדעי) שרשיר מצוי המכונה גם שרשיר. הברווזיים

של 53–59 ס"מ. משקל הזכרים השרשיר מגיע לאורך 20–30 ס"מ, למוטת כנפיים מגיע ל-340 גרם בעוד הנקבות מגיעות למשקל 320 גרם. גופם של שני הזוויגים אפור אם כי נוצות הזכר אפורות כסופות והצידיים מפוספסים בקווים שחורים עדינים על רקע לבן. הגב שחור ואחורי הגוף בהירים. החזה צהוב-קרם והראש ערמוני כשלאורכו עובר המוקף בפס לבן דק מלמטה. המקור שחור ושטוח עם קצה בשיפוע המזדקר פס-עין ירוק בולטת בחום והיא אך בעלת גבת עין מעלה. הנקבה דומה במראה מעט לנקבת ברכיה מעט יותר פלומתית.

במזרח, אגן הים התיכון, דרומה, וחורף במערב אירופה השרשיר הוא עוף הנודד בסתיו הוא חולף וחורף מצוי. נצפה בישראל. עד קו המשווה ובאפריקה התיכון להקת שרשירים נעה בדרך כלל במבנה של ראש חץ. עד מרץ בחודשים ספטמבר

קטנים אותם הוא וסרטנים חלזונות, לרבות חרקים, דגניים, השרשיר ניזון מצמחי מים שונים על הקרקע. השרשיר ניזון בדרך כלל מסנן משפת המים או שהוא אוכל זרעים ואף בלילה אך בחורף הוא נאלץ לאכול גם בשעות בין הערביים. במשך היום

ברווז זה מצוי מאוד ואינו נתון בסכנה אם כי כמה אוכלוסיות נפגעות מזיהומי ביצות ופגיעה בסביבות מחיה.

©Lior Kislev

www.fotohanc.com

© Zdeněk Hanč

www.naturfoto.cz

© Jiří Bohdal

צדפות:

מינים ומגוון:

ומיעוטן קיימים 20,000 מיני צדפות בקירוב, רובן מצויות בסביבות מים מלוחים בעיקר נחלים). צדפות מים מתוקים סובלות מזיהומים, ולכן (בסביבות מים מתוקים משתמשים בהן לעיתים כחיווי לאיכות מים לשתייה לאדם. חלק ממיני הצדפות נמצא החולית או מחופרות בה, ואילו מינים אחרים שוהים על רוב הזמן על קרקעית הים המונחים על הקרקעית. צדפות רבות נמצאות רוב חייהן במצב ניח וממעטות גבי סלעים מאוד לזוז (אם בכלל), אם כי חלקן נעות במים.

מיני הצדפות מגוונים מאוד בגודלם. לצד מינים קטנים מאוד, ישנם כאלה 20,000 שמשקלם מגיע לעשרות קילוגרמים. דוגמה מובהקת למין גדול כזה היא צדפת שיכולה להגיע למשקל העולה על 180 קילוגרם ולאורך של (Tridacna gigas) הענק מגוונת מאוד, החל מזמן קצר יחסית ועד עשרות ואפילו 1.5 מטרים. גם תוחלת החיים חושב ל-507 שנים). מאות שנים אצל מינים שונים (למשל, גילה של הצדפה מינג איבר שתפקידו להפריש פסולת מהגוף אצל חסרי) פתוח. הנפרידיום לצדפות מחזור דם חוליות רבים) מסלק מהגוף את חומרי הפסולת. האיברים הפנימיים נמצאים, בצורה דחוסה יחסית, בתוך חלל אחת הקשוות.

בציבור הרחב, ה"צדפות" האופייניות הן רחבות, ועשויות שני חלקים, אך במחלקת הדו מאכלי קשוותיים מינים שונים בצורות שונות. במינים מסוימים נעשה שימוש לבישול חלק קטן יחסית ממיני הצדפות. או צ'אודר צדפות רוטב צדפות, דוגמת מרק צדפות, ים כאבני חן. הפנינה נוצרת מגרגיר חומר המשמשות אצל האדם, יכול להפיק פנינים אורגני, גירוי כלשהו או גרגיר חול הנכנס לתוך הצדפה. בתגובה לגירוי, הצדפה מפרישה חומר אורגני העוטף את הגרגיר ונערם עד שנוצר עם הזמן כדור מבהיק ומרהיב ביופיו.

שהתרחשה לפני 542 עד 530 מיליוני הצדפות הופיעו לראשונה במפץ הקמבריוני שנים, אז הופיעו צורות חיים רבות כדור הארץ.

תת-מחלקות וסדרות הצדפות:

- Palaeotaxodonta תת-מחלקה

- Nuculoida דרה

- Cryptodonta תת-מחלקה

- Praecardioida דרה

○ דורה Solemyoida

• Pteriomorpha תת-מחלקה

○ דורה Arcoida

○ נכחדה - Cyrtodontoida דורה

○ דורה Limoida

○ (צדפים אמיתיים) Mytiloida דורה

○ דורה Ostreoida

○ נכחדה - Praecardioida דורה

○ דורה Pterioda

• Palaeoheterodonta תת-מחלקה

○ דורה Trigonioda

○ דורה Unionoida

○ נכחדה - Modiomorpha דורה

• Heterodonta תת-מחלקה

○ דורה Cycloconchidae

○ דורה Hippuritoida

○ דורה Lyrodesmatidae

○ דורה Myoida

○ נכחדה - Redoniidae דורה

○ דורה Veneroida

• Anomalodesmata תת-מחלקה

○ דורה Pholadomyoida

מראה והתנהגות:

אין לצדפות ראש הנושא משושים ועיניים. יש להן רגל חדה, בניגוד לשאר הרכיכות דמוית יתד, הנשלחת מבין הקשוות. ישנם מינים של צדפות, דוגמת האוסטריה שהן חיות ישיבות הנצמדות למצע באמצעות רגלן. גוף, והפניית הפשוטה הנאכלת את כל. הצדפה בנוי כגוש של איברים פנימיים, שעליהם מונחים שני זוגות של זימים המזרימים, הזימים. הרקמות הרכות עוטפת הגלימה — רקמה המפרישה את הקונכייה את מי הנשימה, מסננים במינים רבים מתוך מי הנשימה את מזונה של הצדפה — חלקיקים של חומר אורגני קבובי ובעלי חיים זעירים. בעונת הרבייה מפרישות הצדפות למים רבים. במים מתרחשת הפריה חיצונית, ולאחר מכן בוקעות פגיות ותאי ביצים תאי זרע ראשוניות השוחות במים, העוברות גלגול לבוגרים ושוקעות על קרקעית הים או האגם.

בשמורת נמנית עם צדפות המים המתוקים, ואפשר לראותה בישראל, צדפת הנחלים קשוותיה מפוזרות לכל אורך החופים. רבייתה של צדפה זו מעניינת, ובכנרת החולה הביצים מופרות בתוך חלל הגלימה של הנקבה ושם הן מתפתחות לפגיות. נקבה המחזיקה

פגיות רגישה לכל תנועה סביבה, וכשמזדמנים לידה דגים היא סוגרת בחוזקה את קשוותיה ופולטת סילון של מים שבו מצויות הפגיות, אלה נצמדות לדג, חודרות לתוך עורו ומתפתחות שם עד שלב מסוים. בגמר גידולן הן יוצאות מגופו ושוקעות אל קרקעית הנחל, שם הן הופכות לצדפות בוגרות.

הפנינית הנפוצה בימים הטרופיים היא המפורסמת שבצדפות, והרבה סיפורים: הפנינית ואגדות נרקמו סביבה. גודל קשוותיה של צדפה זו 30–40 ס"מ, צבען ירקרק מבחוץ או אם הפנינה. בצדפה זו מתפתחות ומבריק-כספי מבפנים. החומר המבריק נקרא דר מצויות פניניות בעומק 5–6 מטר, ובאחדות מהן בים האדום. פנינים בתוך גלימתה ובאוקיינוס נמצאו פנינים. בדרום הים האדום ובמקומות רבים באוקיינוס ההודי כדי לדלות את, יש דולי פנינים רבים הצוללים בים, לפעמים אף בין כרישים השקט הפנינים. כאשר גוף זר, דוגמת גרגר חול, חודר לתוך גופה של הפנינית וגורם לגירוי חזק, גלימת הצדפה עוטפת את הגוף המציק ומתחילה להפריש עליו שכבות של דר, שהוא גיר גבישי ומבריק. עם הזמן הולך גוש הדר וגדל, עד שנוצרת פנינה. צורתה של הפנינה לרוב כדורית אך לעיתים היא דמוית ביצה, צבעה לבן, אפור או וורדרד. ערכה של הפנינה נקבע על פי גודלה, צבעה וצורתה. ערכן של פנינים גדולות ומבריקות מגיע לאלפי דולרים.

מסרקים, ליביות, תיבות נוח ועוד סוגים ומינים רבים של צדפות חיים בתוך הטיין בקרקעית הים. לכל אחת מן הצדפות יש צורה וצבע מיוחדים, ומרבית מהן מייצרים עד הן אויביהן של המסרק והליביה, וטורפים אותם בכל פה. כוכבי הים. היום כפתורי צדף לצדפות אלו יש עיניים זעירות לאורך שפת גלימתן ובאמצעותן הן מבחינות בכוכב הים המתקרב אליהן, אז הן פותחות וסוגרות את קשוותיהן במהירות רבה ויוצרות בדרך זו סילוני מים ההודפים אותן קדימה וכך הן נמלטות מאויבן.

בימים הטרופיים. לרוב הן צמודות צדפות הענק נפוצות מאוד בשוניות האלמוגים למקומן, קשוותיהן פתוחות ומכוסות בשפת הגלימה הבשרנית והצבעונית. על כל מגע או תנועה מגיבות צדפות אלה בכיוון גלימתן ובסגירת קשוותיהן החזקות. החוקרים גילו, החיות חיי שיתוף עם שבתוך רקמת הגלימה מצויים חללים ובהם ציבורים של אצות הצדפה. הודות לפעולה ההטמעה של אצות אלה, מתנקה גוף הצדפה מחלק מן הפסולת שהוא מפריש, ונוסף על כך מקבלת הצדפה מן האצות תוספת של חמצן ואולי גם של מזון. האצות השיתופיות מסייעות לצדפת הענק גם לבנות את קונכייתה.

הן קבוצה מיוחדת של מינים החיים בתוך גופים מוצקים שונים. עמך – צדפות קודחות נמנה תמר הים, צדפה חומה ומוארכת שאורכה עד 6 ס"מ, הקודחת בתוך אבנים וסלעי גיר שבים, בייחוד במים רדודים, באמצעות חומצה שהיא מפרישה מבלוטה מיוחדת. קשוותיה מצופות בחומר קרני עליהן מפני החומצה. יש גם צדפות הקודחות בעץ בעזרת קשוותיהן וגורמות נזקים לסירות ולספינות העשויות עץ.

החור שנמצא לעיתים בצידי הקונכייה, נוצר בידי טורפים הנצמדים לקונכייה, ובאמצעות חומר כימי הממס את נקודת החיבור עם הקונכייה, טורפים אותה בפעולת יניקה.

© Can Stock Photo - csp6645671

